

Cezary RITTER

JAN PAWEŁ II DO FILOZOFÓW – O FILOZOFII
Bibliografia wypowiedzi z lat 1978-2005*

Wykaz skrótów

IGP – *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [Città del Vaticano]

I (1978), ss. 485	XIV (1991) t. 1, ss. 1983
II (1979) [t. 1], ss. 1729	XIV (1991) t. 2, ss. 1619
II (1979) t. 2, ss. 1574	XV (1992) t. 1, ss. 2147
III (1980) t. 1, ss. 1983	XV (1992) t. 2, ss. 1119
III (1980) t. 2, ss. 1869	XVI (1993) t. 1, ss. 1855
IV (1981) t. 1, ss. 1292	XVI (1993) t. 2, ss. 1725
IV (1981) t. 2, ss. 1313	XVII (1994) t. 1, ss. 1367
V (1982) t. 1, ss. 1376	XVII (1994) t. 2, ss. 1281
V (1982) t. 2, ss. 2497	XVIII (1995) t. 1, ss. 2054
V (1982) t. 3, ss. 1751	XVIII (1995) t. 2, ss. 1589
VI (1983) t. 1, ss. 1730	XIX (1996) t. 1, ss. 1798
VI (1983) t. 2, ss. 1496	XIX (1996) t. 2, ss. 1206
VII (1984) t. 1, ss. 2016	XX (1997) t. 1, ss. 1799
VII (1984) t. 2, ss. 1708	XX (1997) t. 2, ss. 1230
VIII (1985) t. 1, ss. 2081	XXI (1998) t. 1, ss. 1669
VIII (1985) t. 2, ss. 1683	XXI (1998) t. 2, ss. 1483
IX (1986) t. 1, ss. 2204	XXII (1999) t. 1, ss. 1660
IX (1986) t. 2, ss. 2242	XXII (1999) t. 2, ss. 1396
X (1987) t. 1, ss. 1482	XXIII (2000) t. 1, ss. 1415
X (1987) t. 2, ss. 2582	XXIII (2000) t. 2, ss. 1463
X (1987) t. 3, ss. 1812	XXIV (2001) t. 1, ss. 1607
XI (1988) t. 1, ss. 1073	XXIV (2001) t. 2, ss. 1376
XI (1988) t. 2, ss. 2625	XXV (2002) t. 1, ss. 1290

* Nauczanie Jana Pawła II, papieża-filozofa, jest niezwykle bogate w odniesienia do filozofii, zwłaszcza do personalistycznie ujmowanej antropologii filozoficznej i etyki. Nie sposób zatem wyliczyć tu wszystkich dokumentów nauczania Jana Pawła II, w których obecne są treści filozoficzne. Ograniczono się zatem jedynie do tych, które bądź w większym stopniu niż inne podejmują problemy filozoficzne, bądź adresowane są do środowisk szczególnie zainteresowanych problematyką filozoficzną - do filozofów, teologów, uczonych.

XI (1988) t. 3, ss. 1405	XXV (2002) t. 2, ss. 1130
XI (1988) t. 4, ss. 2317	XXVI (2003) t. 1, ss. 1298
XII (1989) t. 1, ss. 1945	XXVI (2003) t. 2, ss. 1205
XII (1989) t. 2, ss. 1783	XXVII (2004) t. 1, ss. 1063
XIII (1990) t. 1, ss. 1885	XXVII (2004) t. 2, ss. 933
XIII (1990) t. 2, ss. 1888	XXVIII (2005), ss. 333.

NP I – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, I (1978), Poznań-Warszawa 1987, ss. 220.

NP II, 1 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 1, Poznań 1990, ss. 793.

NP II, 2 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 2, Poznań 1992, ss. 753.

NP III, 1 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 1, Poznań-Warszawa 1985, ss. 875.

NP III, 2 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 2, Poznań-Warszawa 1986, ss. 924.

NP IV, 1 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 1, Poznań 1989, ss. 611.

NP IV, 2 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 2, Poznań 1989, ss. 572.

NP V, 1 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 1, Poznań 1993, ss. 877.

NP V, 2 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 2, Poznań 1996, ss. 1004.

NP VI, 1 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 1, Poznań 1998, ss. 852.

NP VI, 2 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 2, Poznań 1999, ss. 686.

NP VII, 1 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 1, Poznań 2001, ss. 924.

NP VII, 2 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 2, Poznań 2002, ss. 826.

NP VIII, 1 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 1, Poznań 2003, ss. 1076.

NP VIII, 2 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 2, Poznań 2004, ss. 856.

ORpol. – „L'Osservatore Romano” wydanie polskie 1(1980) –

1978

1. *Inteligencja i poszukiwanie naukowe w służbie dla Boga i dla człowieka* (Przemówienie do pracowników i studentów Katolickiego Uniwersytetu Najświętszego

Serca, 8 XII), NP I, s. 135-139; toż: *L'intelligenza e la ricerca al servizio di Dio e dell'uomo*, IGP I, s. 297-304.

2. *Wymiar etyczny w życiu człowieka* (Audiencja generalna, 20 XII), NP I, s. 168-170; toż: *La dimensione etica nella vita dell'uomo*, IGP I, s. 369-374.

1979

3. *Wyzwolenie rodzi się z prawdy Chrystusowej* (Audiencja generalna, 21 II), NP II, 1, s. 173-175; toż: *La liberazione nasce dalla verità di Cristo*, IGP II, 1, s. 428-431.

4. Encyklika *Redemptor hominis* (15 III), NP II, 1, s. 231-267; toż: *Redemptor hominis*, IGP II, 1, s. 550-609 [tekst w języku łacińskim], s. 610-660 [tekst w języku włoskim].

5. Konstytucja apostolska *Sapientia christiana* o uniwersytetach i wydziałach kościelnych (25 V), NP II, 1, s. 533-549; toż: *Sapientia Christiana*, IGP II, 1, s. 1218-1246 [tekst w języku łacińskim], s. 1268-1292 [tekst w języku włoskim].

6. Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (Częstochowa, 6 VI), NP II, 1, s. 666-669.

7. *Badanie świata dla poznania człowieka* (Przemówienie do grupy naukowców, 28 IX), NP II, 2, s. 199-201; toż: *Studiare il mondo per conoscere l'uomo*, IGP II, 2, s. 400-404.

8. *Wolność musi opierać się na prawdzie* (Przemówienie w Battery Park, Nowy Jork, 3 X), NP II, 2, s. 282-284; toż: *La libertà deve essere fondata sulla verità*, IGP II, 2, s. 569-573.

9. *Historyczny związek Kościoła i uniwersytetu* (Przemówienie do profesorów Katolickiego Uniwersytetu Ameryki, Waszyngton, 7 X), NP II, 2, s. 341-344; toż: *Il legame con la verità spiega il rapporto storico tra Chiesa e Università*, IGP II, 2, s. 685-691.

10. *Głęboka harmonia łączy prawdy naukowe z prawdami wiary* (Przemówienie do członków Papieskiej Akademii Nauk, 10 XI), NP II, 2, s. 529-533; toż: *L'armonia profonda che lega le verità della scienza e le verità della fede*, IGP II, 2, s. 1107-1115.

11. *Prawda siłą pokoju* (Orędzie na XIII Międzynarodowy Dzień Pokoju, 18 XII), NP II, 2, s. 696-701; toż: *La verità, forza della pace*, IGP II, 2, s. 1444-1453.

1980

12. *Wolność, prawda, służba człowiekowi* (Przemówienie do przedstawicieli świata uniwersyteckiego, Kinszasa, Zair, 4 V), NP III, 1, s. 473-477; toż: *L'amore ardente della verità ispiro la gioia della ricerca*, IGP III, 1, s. 1119-1127.

13. *W imię przyszłości kultury* (Przemówienie w siedzibie UNESCO, Paryż, 2 VI), NP III, 1, s. 726-736; toż: *L'integrale umanità dell'uomo si esprime nella cultura*, IGP III, 1, s. 1636-1656.

14. *W dziele kultury Bóg sprzymierzył się z człowiekiem* (Spotkanie z ludźmi kultury, Rio de Janeiro, 1 VII), NP III, 2, s. 9-12; toż: *Nell'opera della cultura Dio ha fatto alleanza con l'uomo*, IGP III, 2, s. 18-24.

15. *Metoda i doktryna świętego Tomasza w dialogu z kulturą współczesną* (Przemówienie do uczestników VIII Międzynarodowego Kongresu Tomistycznego, 13 IX), NP III, 2, s. 321-327; toż: *Il metodo e la dottrina di San Tommaso in dialogo con la cultura contemporanea*, IGP III, 2, s. 604-616.

16. *Nauka – teologia – magisterium* (Przemówienie do naukowców i studentów, Kolonia, 15 XI), NP III, 2, s. 617-623; toż: *Rinnovato collegamento tra pensiero scientifico e forza di fede dell'uomo che cerca la verità*, IGP III, 2, s. 1200-1212.

1981

17. *Realizujcie wskazania soborowe w życiu Kościoła* (Audiencja dla studentów katolickich, 16 I), NP IV, 1, s. 45-47; toż: *Siate gli artigiani della realizzazione del Concilio nella vita della Chiesa*, IGP IV, 1, s. 94-97.

18. *Zobowiązanie dzisiejszych studentów* (Przemówienie do studentów Uniwersytetu Świętego Tomasza, Manila, Filipiny, 18 II), NP IV, 1, s. 176-179; toż: *L'impegno degli universitari d'oggi e la direzione della società di domani*, IGP IV, 1, s. 360-367.

19. *Postępujcie z ufnością w poszukiwaniu prawdy* (Audiencja dla uczestników „Convegno Veritas”, 7 III), NP IV, 1, s. 308-310; toż: *Procedete sempre con chiarezza e con fiducia nella ricerca della verità accanto ai giovani d'oggi*, IGP IV, 1, s. 635-639.

20. *Prawda i wolność* (Wielkopostne spotkanie ze środowiskiem uniwersyteckim Rzymu, 26 III), NP IV, 1, s. 379-384; toż: *Il compito della libertà si realizza sul terreno della verità*, IGP IV, 1, s. 784-793.

21. *Przyjmijcie trud wolności* (Audiencja dla młodzieży uniwersyteckiej, 14 IV), NP IV, 1, s. 448-451; toż: *Accettate la fatica della libertà*, IGP IV, 1, s. 936-941.

22. *Wiedza i mądrość* (Homilia podczas Mszy św. dla środowiska uniwersyteckiego Rzymu, 17 XII), NP IV, 2, s. 503-507; toż: *Per rispondere alle domande sull'uomo, accanto alla scienza necessaria la sapienza*, IGP IV, 2, s. 1150-1157.

1982

23. *Niech nadzieja ożywia waszą aktywność naukową i dydaktyczną* (Przemówienie w papieskiej akademii „Antoniano”, 16 I), NP V, 1, s. 65-69; toż: *La vostra operosità scientifica e didattica ravvivi e custodisca la speranza*, IGP V, 1, s. 135-142.

24. *W pracy naukowej, w badaniach służycie człowiekowi* (Homilia podczas Mszy św. dla studentów i intelektualistów, Kaduno, Nigeria, 15 II), NP V, 1, s. 199-202; toż: *Siete al servizio dell'uomo attraverso la scienza e la ricerca*, IGP V, 1, s. 439-448.

25. *Kościół i uniwersytet* (Spotkanie z klerem Rzymu, 8 III), NP V, 1, s. 328-335; toż: *La Chiesa ha bisogno dell'università perché la fede esige di diventare cultura*, IGP V, 1, s. 771-781.

26. *Stałe zaangażowanie na rzecz prawdy w udręce zjawisk społecznych i ideologicznych* (Przemówienie do kolegium pisarzy z „La Civiltà Cattolica”, 5 IV), NP V,

1, s. 498-500; toż: *Continuo impegno in favore della verità nel travaglio dei fenomeni sociali e ideologici*, IGP V, 1, s. 1113-1116.

27. *Misja wyższych uczelni katolickich* (Spotkanie ze światem nauki, Lizbona, 14 V), NP V, 1, s. 723-728; toż: *Il bene culturale di ciascuno come valore anche per gli altri*, IGP V, 2, s. 1648-1661.

28. *W służbie prawdy i wolności* (Przemówienie na uniwersytecie, Padwa, 12 IX), NP V, 2, s. 354-357; toż: *Ricerca della verità e formazione dei giovani per la vera libertà dell'uomo*, IGP V, 3, s. 412-417.

29. *Spór z człowiekiem o człowieka* (Homilia podczas Mszy św., Prato della Valle, Padwa, 12 IX), NP V, 2, s. 368-371; toż: *Il cristianesimo è la contesa messianica con l'uomo e per l'uomo*, IGP V, 3, s. 439-444.

30. *Prawda utożsamia się z żywą Osobą Chrystusa* (Do uczestników konkursu „Veritas”, 16 X), NP V, 2, s. 561-562; toż: *La verità si identifica con la persona vivente di Cristo*, IGP V, 3, s. 831-833.

31. *Wolność, współpraca, uniwersalizm, służba człowiekowi – warunkami prawdziwego postępu kultury* (Przemówienie do przedstawicieli świata nauki i kultury, Madryt, 3 XI), NP V, 2, s. 685-691; toż: *Libertà, cooperazione, universalità, servizio dell'uomo, condizioni per il vero avanzamento della cultura*, IGP V, 3, s. 1094-1103.

1983

32. *Spór Boga z człowiekiem o przyjęcie prawdy całego Objawienia* (Homilia podczas Mszy św. dla profesorów i studentów włoskich uniwersytetów, 17 III), NP VI, 1, s. 346-349; toż: *In Gesù è Dio a lottare con l'uomo, perché questi la verità della rivelazione*, IGP VI, 1, s. 724-730.

33. *Podstawa etyki chrześcijańskiej: związek pomiędzy prawdą a wolnością* (Audiencja generalna, 13 VII), NP VI, 2, s. 31-32; toż: *L'etica cristiana si fonda sull'armonia tra verità e libertà*, IGP VI, 2, s. 68-70.

34. *Do augustianów: „Głoście miłość do prawdy”* (Audiencja z okazji Kapituły Generalnej, 25 VIII), NP VI, 2, s. 130-133; toż: *Agli Agostiniani: „Predicate l'amore per la verità”*, IGP VI, 2, s. 303-308.

35. *Chrystus jest całą prawdą człowieka* (Audiencja generalna, 28 VIII), NP VI, 2, s. 139-141; toż: *Cristo verità intera dell'uomo*, IGP VI, 2, s. 322-324.

36. *Spotykamy się ze sobą w pytaniu o człowieka* (Spotkanie z przedstawicielami świata nauki i sztuki, Wiedeń, 12 IX), NP VI, 2, s. 217-220; toż: *La natura e l'arte conducono al mistero di Dio*, IGP VI, 2, s. 491-497.

1984

37. *Gaudium de veritate* (Wizyta na uniwersytecie, Fryburg, Szwajcaria, 13 VI), NP VII, 1, s. 778-781; toż: *La scienza è veramente libera quando si lascia determinare dalla verità*, IGP VII, 1, s. 1704-1710.

38. *Nauka, która służy prawdzie, otwiera człowieka na objawienie Boże* (Homilia podczas Mszy św. w poliklinice uniwersyteckiej Agostino Gemelli, 28 VI), NP VII, 1,

s. 906-910; toż: *La scienza che serve la verità dispone alla rivelazione di Dio*, IGP VII, 1, s. 1973-1979.

39. *Wolność i antywolność* (Homilia podczas Mszy św. dla środowisk uniwersyteckich, 13 XII), NP VII, 2, s. 769-773; toż: *La salvezza è liberazione dell'uomo dell'era atomica dai timori palesi e nascosti che lo angosciano*, IGP VII, 2, s. 1585-1591.

1985

40. *O ile rozum ludzki sam poznaje Boga?* (Audiencja generalna, 20 III), NP VIII, 1, s. 370-372; toż: *Con la ragione l'uomo giunge a Dio*, IGP VIII, 1, s. 672-675.

1986

41. *Podstawowa relacja: Prawda – Dobro – Wolność* (Przemówienie do uczestników Międzynarodowego Kongresu Teologii Moralnej, 10 IV), NP IX, 1, s. 488-491; toż: *Per ritessere il legame di verità-bene-libertà urge ricostruire una rigorosa riflessione etica*, IGP IX, 1, s. 969-974.

42. *Człowiek-obraz Boży jako podmiot poznania i wolności* (Audiencja generalna, 23 IV), ORpol. 7(1986) nr 4, s. 20-21; toż: *L'uomo, immagine di Dio, soggetto di conoscenza e di libertà*, IGP IX, 1, s. 1110-1114.

43. *Wasze losy związane są z prawdą* (Wizyta na uniwersytecie, Sydney, 26 XI), ORpol. 8(1987) nr 2, s. 23-24; toż: *Per sua natura la scienza è in ultima analisi teocentrica*, IGP IX, 2, s. 1667-1674.

1987

44. *Świadectwo błogosławionej Edyty Stein, siostry Teresy Benedykty od Krzyża – męczennicy* (Msza św. beatyfikacyjna, Kolonia, 1 V), ORpol. 8(1987) nr 7, s. 22-23; toż: *Edith Stein: in lei la sintesi drammatica del nostro secolo ma anche la sintesi di una verità piena e al di sopra dell'uomo*, IGP X, 2, s. 1485-1494.

45. *Jakie są perspektywy tego pokolenia?* (Przemówienie w auli Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 9 VI), ORpol. 8(1987) nr 5, s. 11-12; toż: *La società attende dalle sue Università il consolidamento della propria soggettività*, IGP X, 2, s. 2054-2063.

1989

46. *Nie uznawajcie kompromisów tam, gdzie w grę wchodzi prawda Ewangelii* (Spotkanie z młodzieżą rzymską, 18 III), ORpol. 10(1989) nr 3, s. 20-21; toż: *Cristo dice a ciascuno di voi: „Seguimi... entra nella pienezza del mio mistero”*, IGP XII, 1, s. 609-614.

47. *Misja uniwersytetu wobec osoby ludzkiej* (Spotkanie ze środowiskiem uniwersyteckim, Uppsala, 9 VI), ORpol. 10(1989) nr 9, s. 26-27; toż: *La dignità umana*

può essere salvaguardata soltanto se la persona è considerata inviolabile dal concepimento fino alla morte naturale, IGP XII, 1, s. 1608-1615.

1990

48. *Co stanie się z człowiekiem?* (Spotkanie ze światem kultury, St. Julian's, Malta, 27 V), ORpol. 11(1990) nr 7-8, s. 20; toż: *La cultura europea è chiamata a rendere conto della fede cristiana che ha dato forma ai suoi popoli*, IGP XIII, 1, s. 1436-1441.

49. Konstytucja apostolska *Ex corde Ecclesiae* o uniwersytetach katolickich (15 VIII), ORpol. 11(1990) nr 10-11, s. 5-9; toż: *Ex Corde Ecclesiae*, IGP XIII, 2, s. 224-254 [tekst w języku łacińskim], s. 255-279 [tekst w języku włoskim].

50. *List na 900-lecie urodzin św. Bernarda* (20 VIII), ORpol. 11(1990) nr 10-11, s. 10-11; toż: *Un maestro di amore incondizionato verso Cristo, la Vergine e la Chiesa*, IGP XIII, 2, s. 289-295.

1991

51. *Jak być narodem zmartwychwstałym* (Spotkanie ze światem kultury, Warszawa, 8 VI), ORpol. 12(1991) nr 6, s. 28-30; toż: *La Polonia sente l'imperativo della risurrezione*, IGP XIV, 1, s. 1607-1615.

1992

52. *Podstawą prawa jest prawda o człowieku* (Audiencja dla Światowego Zrzeszenia Prawników, 9 V), ORpol. 13(1992) nr 10, s. 16-17; toż: *La salvaguardia della verità morale e spirituale è necessaria per la difesa della dignità e della libertà di persone e di popoli*, IGP XV, 1, s. 1374-1376.

53. *W Chrystusie pełnia prawdy i miłości* (Homilia podczas Mszy św. na rozpoczęcie roku akademickiego, 23 X), ORpol. 14(1993) nr 1, s. 40-41; toż: *La parola è luce dell'intelletto, forza dei cuori*, IGP XV, 2, s. 409-412.

54. *Sprawa Galileusza lekcją dla współczesnych* (Przemówienie podczas spotkania z uczestnikami sesji plenarnej Papieskiej Akademii Nauk, 31 X), ORpol. 14(1993) nr 1, s. 23-26; toż: *Appartiene ormai al passato il doloroso malinteso sulla presunta opposizione costitutiva tra scienza e fede*, IGP XV, 2, s. 456-465.

1993

55. Encyklika *Veritatis splendor* o niektórych podstawowych problemach nauczania moralnego Kościoła (6 VIII), ORpol. 14(1993) nr 10, s. 4-47; toż: *Veritatis splendor*, IGP XVI, 2, s. 156-274 [tekst w języku łacińskim], s. 275-375 [tekst w języku włoskim].

56. Encyklika „*Veritatis splendor*” (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 3 X), ORpol. 15(1994) nr 1, s. 48; toż: *Annuncio della pubblicazione della nuova*

Enciclica „Veritatis Splendor” durante la recita della Preghiera mariana, IGP XVI, 2, s. 938-940.

57. *Wolność i prawda* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 17 X), ORpol. 15(1994) nr 1, s. 48-49; toż: *La libertà deve poggiare sul fondamento granitico della verità*, IGP XVI, 2, s. 1045-1047.

1994

58. *Przekroczyć próg nadziei*, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin 1994, ss. 168; toż: *Varcare la soglia della speranza*, Arnoldo Mondadori Editore, Milano 1994, ss. 258.

1995

59. *Od praw człowieka do praw narodów* (Przemówienie do Zgromadzenia Ogólnego ONZ, Nowy Jork, 5 X), ORpol. 16(1995) nr 11-12, s. 4-9; toż: *Sono di fronte a voi come testimone della dignità dell'uomo*, IGP XVIII, 2, s. 730-744.

1996

60. *W imię wspólnej miłości do prawdy* (Przemówienie do rektorów uczelni akademickich z Polski, 4 I), ORpol. 17(1996) nr 2, s. 37-39; toż: *Le istituzioni accademiche diventano nuovamente la coscienza della nazione*, IGP XIX, 1, s. 17-23.

61. *Nienaruszalne prawa istoty ludzkiej* (Przemówienie do uczestników międzynarodowego sympozjum „«Evangelium vitae» a prawo”, 24 V), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 42-44; toż: *Sia fermata la produzione di embrioni umani*, IGP XIX, 1, s. 1345-1351.

62. *Człowiek jest powołany do wolności* (Ceremonia pożegnalna przed Bramą Brandenburską, Berlin, 23 VI), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 29-31; toż: *L'uomo è chiamato alla libertà. Annuncio a tutti voi che mi ascoltate: la pienezza e la compiutezza di questa libertà ha un nome: Gesù Cristo*, IGP XIX, 1, s. 1610-1616.

1997

63. *Spotykamy się w imię wspólnej miłości do prawdy* (Przemówienie z okazji 600-lecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 8 VI), ORpol. 18(1997) nr 7, s. 60-63; toż: *Il relativismo etico costituisce non solo un pericolo per la scienza ma direttamente anche per l'uomo e per la vita della società*, IGP XX, 1, s. 1465-1474.

64. *W służbie Bożej Prawdy* (Przemówienie do uczestników Zgromadzenia Plenarnego Kongregacji Nauki Wiary, 24 X), ORpol. 19(1998) nr 1, s. 33-34; toż: *Il bene della persona è di essere nella verità e di fare la verità nella carità*, IGP XX, 2, s. 666-670.

1998

65. Encyklika *Fides et ratio* o relacjach między wiarą a rozumem (14 IX), ORpol. 19(1998) nr 11, s. 4-40; toż: *Fides et Ratio*, IGP XXI, 2, s. 277-374 [tekst w języku łacińskim], s. 375-454 [tekst w języku włoskim].

66. *Duch a „ziarna prawdy” w ludzkiej myśli* (Audiencja generalna, 16 IX), ORpol. 20(1999) nr 1, s. 44-45; toż: *Lo Spirito e i „semi di verità” del pensiero umano*, IGP XXI, 2, s. 468-476.

1999

67. *Odpowiedzialność ludzi nauki i kultury za prawdę* (Przemówienie do rektorów wyższych uczelni, Toruń, 7 VI), ORpol. 20(1999) nr 8, s. 28-29; toż: *Il complito degli uomini di cultura oggi: offrire al mondo la speranza che nasce dalla verità*, IGP XXII, 1, s. 1233-1239.

68. *Wiara musi przenikać całe życie człowieka* (Homilia podczas Mszy św. dla środowisk uniwersyteckich Rzymu, 15 X), ORpol. 21(2000) nr 2, s. 37-38; toż: *Quanti martiri del nostro secolo hanno offerto la loro esistenza per la causa di Cristo!*, IGP XXII, 2, s. 593-596.

69. *Prawda, która wyzwala* (Przemówienie do uczestników sympozjum naukowego poświęconego Janowi Husowi, 17 XII), ORpol. 21(2000) nr 3, s. 39-40; toż: *La figura storica di Jan Hus da punto di contesa può diventare un soggetto di dialogo, di confronto e di approfondimento comune*, IGP XXII, 2, s. 1206-1209.

2000

70. *Bądźcie gorliwymi poszukiwaczami Niewidzialnego Boga* (Przemówienie do naukowców, 25 V), ORpol. 21(2000) nr 7-8, s. 22-23; toż: *La fede non teme la ragione*, IGP XXIII, 1, s. 943-947.

71. *Uniwersytet w służbie nowego humanizmu* (Przemówienie do nauczycieli akademickich, 9 IX), ORpol. 21(2000) nr 11-12, s. 6-8; toż: *Senza orientamento alla verità, la cultura è destinata a cadere nell'effimero, abbandonandosi alla volubilità delle opinioni e magari consegnandosi alla prepotenza, spesso subdola, dei più forti*, IGP XXIII, 2, s. 355-360.

2001

72. *Uniwersytet miejscem zdobywania wiedzy i kształtowania sumienia* (Przemówienie podczas spotkania z rektorami polskich uczelni wyższych, 30 VIII), ORpol. 22(2001) nr 10, s. 11-13; toż: *„L'autonomia delle scienze finisce là dove la retta coscienza dello scienziato riconosce il male del metodo, dell'esito o dell'effetto”*, IGP XXIV, 2, s. 223-228.

73. List z okazji II Międzynarodowego Kongresu Teologii Fundamentalnej (15 IX), ORpol. 22(2001) nr 11-12, s. 51-52.

74. *Waszym zadaniem jest służba prawdzie* (Przesłanie do uczestników VI Krajowego Zjazdu Włoskich Katolickich Nauczycieli Akademickich, 4 X), ORpol. 23(2002) nr 3, s. 6-7; toż: „*La diaconia della verità è il sigillo dell'intelligenza libera eperta. Essa rappresenta un compito epocale per l'Università*”, IGP XXIV, 2, s. 523-526.

2002

75. *W poszukiwaniu prawdy o człowieku i świecie* (Przemówienie do wykładowców i studentów Uniwersytetu Roma III, 31 I), ORpol. 23(2002) nr 5, s. 44-46; toż: „*L'umanità ha bisogno di cattedre di merita*”, IGP XXV, 1, s. 144-147.

76. *Bóg staje się człowiekiem, aby człowieka zbawić* (Homilia podczas Mszy św. dla środowisk akademickich Rzymu, 10 XII), ORpol. 24(2003) nr 2, s. 15-16; toż: *Occore una formazione integrale per educare i giovani ad assumere in maniera responsabile il loro ruolo nella famiglia e nella società*, IGP XXV, 2, s. 861-864.

2003

77. *W poszukiwaniu prawdy o człowieku* (Przemówienie do uczestników sympozjum „Kościół w służbie człowieka” z okazji 25-lecia pontyfikatu, 9 V), ORpol. 24(2003) nr 10, s. 31-32; toż: „*Un perenne servizio alla «verità» dell'uomo*”, IGP XXVI, 1, s. 687-689.

78. *Pamięć o Pawle VI zawsze żywa* (Przemówienie podczas uroczystości wręczenia Paulowi Ricoeurowi nagrody Instytutu im. Pawła VI, 5 VII), ORpol. 24(2003) nr 10, s. 43-44; toż: „*Paolo VI ha avvertito le inquietudini e le speranze del suo tempo illuminandole con la luce del messaggio cristino*”, IGP XXVI, 2, s. 23-25.

79. *Chrystus jest prawdziwą drogą człowieka* (Przesłanie do uczestników Międzynarodowego Kongresu Tomistycznego, 20 IX), ORpol. 24(2003) nr 11-12, s. 7-8; toż: *Cristo è la vera via dell'uomo: ai credenti il compito stolico di proporlo per avanzare verso quell'umanità nuova che sta nel progetto di Dio*, IGP XXVI, 2, s. 285-289.

80. *Prawda, która rządzi światem i kieruje życiem ludzi* (Przemówienie do Papieskiej Akademii Nauk, 10 XI), ORpol. 25(2004) nr 3, s. 26-27; toż: „*Siamo uniti nel nostro comune desiderio di lasciarci illuminare dall'unica Verità che governa il mondo e guida la vita di tutti*”, IGP XXVI, 2, s. 728-730.

2004

81. „*Il dialogo vivificante tra fede e ragione durerà e nessuna delle odierne ideologie riuscirà a interromperlo*” [Ożywczy dialog między wiarą a rozumem będzie trwał i żadne współczesne ideologie nie zdołają go przerwać] (Przemówienie do rektorów i profesorów uniwersytetów i wyższych uczelni Wrocławia i Opola z okazji 50. rocznicy habilitacji Karola Wojtyły, 8 I), IGP XXVII, 1, s. 28-29.

82. „*Spero che i giovani di tutta la regione nord-ovest della Polonia abbiano maggiori possibilità di acquisire la scienza filosofica e teologica*” [Mam nadzieję, że młodzi całego północno-zachodniego regionu Polski będą mieli większe możliwości pogłębiania wiedzy filozoficznej i teologicznej] (Przemówienie do senatu akademickiego Uniwersytetu Szczecińskiego z okazji przyłączenia do uczelni Wydziału Teologii, 27 I), IGP XXVII, 1, s. 106-107.

83. *Na drogach prowadzących do Boga* (Przemówienie do uczestników sesji plenarnej Papieskiej Akademii Nauk, 8 XI), ORpol. 26(2005) nr 2, s. 41-42; toż: „*Le «vie Della scoperta» sono vie orientate alla verità. Chiunque cerchi la verità percorre un cammino che conduce a Dio*”, IGP XXVII, 2, s. 516-518.

2005

84. *Pamięć i tożsamość. Rozmowy na przelomie tysiącleci*, Wydawnictwo Znak, Kraków 2005, ss. 174; toż: *Memoria e identità. Conversazioni a cavallo dei millennia*, Rizzoli, Milano 2005, ss. 227.